

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio I. De Personis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

TRACTATUS V.

De Deo ut Trino.

*Tractatus hic duas partes habebit; Primam de quæstionibus selectioribus Scholastici merè
usus; Secundam contròversa materiæ.*

DISPUTATIO IX.

De Quæstionibus Scholasticis hujus
materiæ.

*Personæ, & Processiones maximam difficultatem habent, & ex illis faciliè
reliqua inferuntur.*

QUÆSTIO I.

De Personis.

Quid sit Persona, explicatum in Metaphy-
sica, suffecerit scire illam Boëtii definitio-
nem, quod persona, sit naturæ intellectualis, in-
dividua substantia.

DIFFICULTAS I.

*Quodnam sit Constitutum
personarum?*

Appellat hanc præcipuam in tota quæstio-
ne difficultatem Vasq. hic d. 158. Divisi
sunt hac in parte Auctores Catholici. Aliqui
dicunt constitui personas absolutis propieta-
tibus, qualis fuit Guilielmus Parisien. apud
Ruiz d. 83. n. 1. Joannes de Ripa. Favet etiam
locutus in i. d. 26. p. 1. §. tertia opinio. Aliqui
etiam citant pro ea Lichetum, & Linconien-
sem. Alii dicunt constitui personas aliquo re-
lativo, quod ipsum variè explicatur, ut videre
est post alios apud Amicum d. 20. à n. 42. & a-
pud Vasq. cit.

Punctum Difficul-

tatis 1.

*ut Proprietates absolutæ constituent per-
sonas?*

Respondendum est. Proprietatibus absolutis non
constitui personas. Est communis, & op-

posita graviter censuratur, ut videre est apud
Ruiz, qui nostram Conclusionem docet cum
Suar. l. 7. c. 5. Vasq. cit. c. 3. Amico cit. n. 32.
Arriaga d. 51. n. 17. Joanne à S. Thom. hic d.
16. & aliis.

PROBATUR I. Auctoritate. 1. Auctoritas
fit PP. August. l. 5. de Trin. c. 2. *Quæcunque
ergo ad se* (intellige secundum Aristotelem ab-
solutè) *dicuntur, non dicitur alterum sine altero;*
hoc est, est commune, adeoque personam non
constituens. Damascenus i. de Fide c. 11. *Nos
unum agnoscimus Deum, in solis quidem propieta-
tibus paternitatis, filiationis, & processions diffe-
rentiam intelligentes;* jam autem non in his tan-
tùm proprietatibus differentia intelligeretur, si
aliquo absoluto personæ constituerentur. Boë-
tius lib. 1. de Trin. *Sola, inquit, Relatio, multipli-
cat Trinitatem.*

2. AUCTORITAS Conciliorum Lateran.
Firmiter, docet, Trinitatem esse discretam per
proprietates personales. Floren. Sess. 18. *Rela-
tio apud omnes tam Græcos, quàm Latinos PP. perso-
nas multiplicat.* Tolet. ii. in Confess. fidei. *Er-
go hoc solo numerum insinuant, quod ad invicem
sunt, & in hoc numero, carent, quod in se sunt.*

RESPONDEBIS ex Vasq. his Auct. probari,
quod distinctiones inter Divinas personas ex
proprietatibus absolutis non oriuntur: sed non
probari, quod relationibus constituentur, præ-
cipuè cum non sit idem principium constituens,
& distinguens.

CONTRA est. Tum quia, quidquid sit, an idem sit constituens principium & distinguens; nihilominus Locutiones PP. allatae, ostendunt, quod constitutiva, non possint esse nisi relativa; sequeretur enim, quod non sola relatio multiplicat Trinitatem, si eam constituentia, sunt absoluta. Tum, quia aliqui PP. expresse docent; Relativo constitui personas. Cyrilus Alex. Dial. de Trin. l. 2. col. 5. *de Forma Baptismi, In nomine Patris, &c. Collegit, inquit; & prae aliis praeposuit nomina distinctissime nobis constituentia uniuscujusque significati propriam existentiam.* Basilion. de unione c. 6. cum praemississet realem identitatem relationis, & originis, inquit; *utroque quidem modo distinguuntur Divinae personae; prius tamen & principaliter secundum modum intelligendi per relationes, per quas etiam constituuntur Divinae personae,* Joannes Theol. in Concil. Flor. Sess. 19. dicit; *Personas relativis proprietatibus, & essentia constare,* quod idem est ac illis constitui.

PROBATUR 2. ratione sumpta ex Vasq. cit. c. 5. Principium quod constituit aliquid, non potest esse id, quod ipsi commune est cum aliis, sed id quod sibi proprium est; hoc enim determinat, id quod est commune, ad esse talis; ac proinde in ratione talis, constitui dicitur; & ita etiam spiratio Activa non constituit personam; quia est communis Patri, & Filio; sed quidquid est absolutum, est commune omnibus personis, & si quid est peculiare alicui personae, est relatio: Ergo. Pro Minori stat axioma sumptum ex Anselmo. *In Divinis omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio.* Et ex Damasceno. 1. de Fide c. 10. & ex Aug. 5. de Trin. agente; *Quidquid ad se & non ad aliud dicitur, ad essentiam pertinet.* Unde ulterius Ruiz cit. sect. 4. sic urget, si dicas formalitatem absolutam constitui v. g. Patrem, jam haec formalitas constitutiva patris non poterit convenire filio, paterque non erit per omnia prorsus idem cum filio, praeter esse patrem, siquidem praeter esse patrem, restat illa formalitas absoluta. Pergit Vasq. si Divinae personae habeant proprietates absolutas per quas constituentur, vel cum illis habent etiam relativas, vel non? Si non habent, ergo Patres illas immerito ponunt in Divinis; Si habent, ergo non sunt necessariae ad constitutionem mysterii, sed tantum se habent sicut inter patrem & filium creatos, excepta ad summum differentiam accidentis, & substantiae; ponere etiam in singulis personis duplicem proprietatem esset novitas.

PROBATUR 3. Illa proprietas & esset absoluta, & non esset; esset quidem, ut supponitur; non esset autem, quia ista proprietas v. g. in patre esset origo activa, in filio origo passiva, vel quid simile; haec autem non sunt absoluta; quia in suo genere ita se habent, ac se habent in suo,

causa & causatum, principium & principiatum &c. sed haec sunt relativa; Ergo.

Deinde illa absoluta vel essent virtualiter distincta ab essentia, vel non? Si non, ergo communicata essentia communicarentur, jamque unaquaeque persona haberet constitutiva trium personarum, essetque unaquaeque tres personae; sicut habendo aliquis constitutiva hominis, est homo: Si autem illa constitutiva essent virtualiter condistincta a natura; quaero, adhucne ab ipsis relationibus essent virtualiter condistincta, vel non? Si virtualiter condistincta, ergo non multiplicabunt personas, quia illas Relationes multiplicant per PP. si autem non sunt virtualiter distincta a relatione; hoc ipso in sensu materiali etiam relationis formalitas constituit personas: Cur ergo etiam in ordine ad nostras intentiones ratio referibilis non constituet easdem?

Deinde pro illo priori, pro quo intelliguntur esse illa constitutiva, & nondum advenire formalitates relativae, jam sufficienter distinguere inter se personae, superfluaque esset distinctio ratione formalitatum relativarum, quod est contra phrasen Patrum.

Denique suppono esse de fide, quod tres sint Trinitatis personae, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus; tunc quaero, Haec personae, vel sunt relativae, vel absolutae? Si relativae, ergo absoluta non possunt esse de primo earundem conceptu, adeoque nec illarum constitutiva, ut suppono ex Logicis: Si autem non sunt illae personae relativae; Ergo ratio Filii, ratio Spirati non sunt rationes relativae: quod si asseras, nulla erunt verè relativa.

OBJICIT I. Scotus apud Vasq. Id quod refertur, est prius relatione: Atqui in Deo essentia non refertur. Ergo persona, quae debet referri, prius est; quam relatio: Ergo relatione non constituitur, sed aliquo absoluto.

RESPONDET I. Vasq. Majorem esse veram, de relationibus creatis; non autem increatis. Ratio, quia cum Relationes Divinae sint substantiales & subsistentes, ipsis ita substantialiter completur essentia, & determinatur ad rationem personae, ut per eam substantialiter constituatur persona, simulque substantialiter ad aliam referatur. *Hec Responsio*

NON SATISFACIT. Tum, quia videtur petere principium; assumit enim quod per relationes substantialiter constituatur persona; & simul referatur, de quo ipso quaeritur, quomodo per illam substantialiter constituatur persona? Tum, quia concessio, quod Relationes Divinae sint substantiales & subsistentes; quaerere restat, cur in illis, id quod refertur, non sit prius relatione? Tum, quia ut infra videbitur, rationes probant, quod Relatio, etiam in Divinis, non terminetur ad Relationem.

RESPON-

RESPONDETUR aliter; Concedendo, quòd Relationes non constituentur personas: Concedendo, quòd non constituentur absoluto, & adterendo medium, nempe quòd constituentur referibili, & respectivo.

OBJICIT 2. Idem. Omne compositum supponit partes componentes & unionem ipsarum; E. Relatum supponit rem, quæ refert relationem, & unionem utriusque; id autem quòd refertur in Divinis est persona; Ergo prius est persona quàm referatur.

RESPONSUM jam est. Prius esse personam, quàm referatur actu, sed non esse prius, quàm sit referibilis.

OBJICITUR 3. Omnis relatio realis supponit extrema realiter distincta, & constituta; ac proinde ipsa non constituit, neque distinguit personam.

RESPONDETUR. Omnis relatio realis, supponit extrema realiter distincta, si ipsa relatio intelligitur, quæ & ut quo, & ut quod referatur; Conc. si sit talis; Neg. Imaginare hoc, quòd negatum est in Logicis, quòd una relatio fundet aliam, tunc relationes inter se relata, quæ tales non supponunt extrema absoluta, quæ referantur; sed ipsæmet referuntur; licet non competat hoc illi relationi, ut jam dictum est, quæ formaliter relatio est, sed quæ virtualiter non distinguitur à ratione referibili.

Conformiter ad dicta supra, concedo, quòd relatio supponat personam constitutam, nec eam constituat; inde tamen non sequitur contrarium eam absoluto, cum possit constitui referibili.

OBJICITUR 4. Relatio ut relatio, est ad aliud; Ergo paternitas est ad aliud, ergo est ad aliud vel filiatione distincta, vel aliquo alio? Si paternitas est ad aliud solâ filiatione distincta; Ergo si aliquis vellet probare in Deo non esse relationem realem, hoc modo deberet probare: Hæc Relatio non est ad aliud reale, ergo non est realis; esset autem manifesta petitio principii; quia perinde esset dicere, non est ad aliud reale, atque dicere; Hæc relatio non habet aliam relationem realem oppositam; inde autem non rectè quis inferret, ergo non est realis.

RESPONDETUR. Relatio est ut quo, non ut quod ad aliud; consequenter non debet per aliud referri; hoc autem, quòd, ut quod refertur, non est relatio, sed referibile. Sed quidquid sit de hoc; Id quòd principaliter assumit, nempe dicto arguendi modo peti principium, non convincit; quia assumptus medius terminus faceret hunc sensum; Hæc relatio non habet aliam realem relationem oppositam, ad quam referatur; cum ad nihil aliud referri possit, ratione cuius additi non petitur jam principium, rectèque procederet argumentatio.

OBJICIT 5. Idem. Relatio est veluti for-

ma personæ Divinæ, quatenus persona est; omnis autem forma prius intelligitur, quàm res cuius est forma, & quam constituit; Ergo prius intelligitur paternitas, quàm persona patris; atqui paternitas nequit intelligi sine filiatione; Ergo filatio intelligitur ante personam patris; quomodo ergo filatio resultat ex generatione, quæ provenit à patre? siquidem ante personam patris intelligitur.

RESPONDETUR. Neg. In nostris principiis constitui personam Relatione ut forma, quòd supponit objectio; consequenter non sequitur filiationem intelligi, ante personam patris.

Sed reliqua etiam argumenti non concludunt; quia quamvis paternitas prius intelligatur quàm persona patris, & licet paternitas pro illo priori non intelligatur sine filiatione, sed cum illa; licet item verum sit, quòd filatio resultat ex generatione; hoc tamen quòd additur; Generatio provenit à patre, non hoc sensu est verum; quasi scilicet præsupponatur prius esse pater quàm genuerit, vel ideò generare, quia est pater; sed provenit à patre, quia ultima completio denominationum principii illius habetur, quando habetur denominatio patris; sicut etiam in creatis filatio resultat ex generatione, quæ provenit à patre; non quòd esse patris supponatur ante generationem, sed quòd tota illa ratio denominationum, ultimò compleatur, per esse patris: erit ergo generatio à patre non formaliter, sed completè accepto.

Ad alias objectiones solvendas.

NOTO 1. Quòd principio constituenti speciem, non repugnet dividi per plures species, & communicari, hoc sensu, quia scilicet potest dari ratio communis abstrahibilis ab illis constitutivis; nam hoc competit etiam ultimis differentiis individualibus, & competet, quamvis absoluta constituerent personas, sed ita constitutivis non competit communicari per identitatem: Implicat enim sicut unam personam in ratione personæ esse idem cum alia, ita implicabit constitutivum unius personæ, esse constitutivum alius personæ. Unde ulterius negatur, quòd constitutiva personarum per rationem, debeant esse simplicia per rationem; hæc enim simplicitas repugnat formalitati constitutivæ: Ratio, quia illa constitutiva necessariò debent involvere rationem communem Entis, & rationem talis; consequenter illud constitutivum non erit simplex etiam per rationem; hoc tamen concedi posset, quòd sicut ultimæ differentiæ reduplicativè acceptæ non habent rationem communem, sed non nisi materialiter acceptæ; ita & illæ differentiæ.

NOTO 2. Quamvis omne produciens prius sit, quam productum, & quamvis priusquam intelligatur actu produciens, jam sit persona, quæ non potest esse constituta relatione; hæc enim confurgit ex productione; non sequitur illas constitui absolute, datur enim medium nempe referibile.

Unde ulterius, nihil aliud erit in re, & virtualiter patri producere, quam habere filium; quia tamen habetur aliquid ex modo concipiendi fundato in re, vi cuius habetur aliquid in origine, quod non habetur formaliter in relatione; nam originatione præsupponitur ante relationem, ideo non frustra ponentur origines; licet ipsa etiam relatio, utpote secunda in Deo, & indistincta virtualiter ab origine, sit etiam originativa.

Hinc concedimus prius produci in creatis absolute, quam confurgat relatio: nam ad relationem non est per se motus ex 5. Phys. t. 10. negatur tamen, quod persona quæ producitur, prius sit absoluta, quam referibilis; & quod ad referibilem, non possit per se dari motus, præcipue cum illud referibile, sit per se subsistens, & per se Ens.

NOTO 3. Omne suppositum quod est principium operationis, seu productionis, intelligitur ante operationem, quia prius convenit rei esse, quam operari: unde priusquam intelligatur sub relatione producentis, intelligitur constitutum non relatione, non absolute, &c. sed referibili.

Punctum Difficultatis 2.

Relatio apud alios, sub qua formalitate constituitur personam?

Maximè laboratur circa personam Patris ex rationibus dubitandi à Scoto allatis, & infra tangendis. De aliis personis non est tanta difficultas, quia productio passiva, potest dici constitutivum proportionale aliarum personarum, ad quam postea consequitur relatio, quæ ipsa productio passiva, non est relatio formaliter, sed referibile ut quod, unde ad illam potest per se dari motus & productio. *Hoc punctum*

EXPLICAT I. Cajet. in Comment. hujus quæst. a. 4. dicitque relationem dupliciter spectari posse.

1. Ut exercet officium referendi, & sic jam non constituit personam patris, quia sic sumpta supponit jam terminum, qui est filius; unde jam cum suppositione filii constitueret patrem, neque jam pater origine esset prior filio, siquidem illius constitutivum jam diceret filium.

2. Potest concipi sub expresso conceptu pa-

ternitatis, non ut exercet munus relationis, sed ut habet formalitatem conceptæ: hoc posteriori modo sumpta constituit paternitatem, non verò priori modo. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum, quia videtur petere principium; quæritur enim de constitutiva forma patris, adeoque de conceptu formando paternitatis, quomodo formatus, constituat personam? non ergo responderi debet per conceptum paternitatis; quia de hoc ipso quæritur, quis sit? Tum, quia ratio ut quo, in illo genere non potest concipi sine ratione ut quo illius generis, alias conciperetur sine se ipsa; jam autem relatio est ratio referendi ut quo; Ergo sine hac concipi non potest; Ergo non potest concipi, quin exerceat munus relationis: quia hoc munus non aliud est; quam ipsa ratio referendi, ut quo. Deinde sicut impossibile est, concipi par, & non concipi unum, & unum; ita impossibile est concipere relationem, & non exercentem munus relationis: quia sicut par definitur per unum, & unum; ita & relatio, per rationem referendi, seu per exercitum munus relationis. Tum, quia constitutivum personæ debet prius intelligi, quam generatio, vel generare; Si enim posterius est, hoc ipso non jam persona generabit, utpote nondum constitutiva, sed generabit natura; quod absurdum est: quia ergo paternitas non est talis, quæ prius intelligatur, quam generare; non enim ideo aliquis generat, quia est pater; sed ideo est pater, quia generat, sit, ut paternitas etiam ut concepta, seu prout intelligitur, non possit esse constitutiva personæ. Denique ipsa paternitas vel ut concepta, vel ut exercita, est constitutiva personæ patris? si ut exercita; Ergo etiam relatio ut exercita constituet personam patris; Si autem ut concepta, deberet ostendi, quid desit, ne ut exercita id præstet? & si relatio ut concepta, explicatur per aliud, nempe per formalitatem paternitatis, ut ita distingatur sibi ut exercita; etiam paternitas per aliquid explicari debet ut concepta, ut ita distingatur sibi ut exercita; de qua ipsa formalitate, quærendum restabit, an ut concepta, an ut exercita constituat patrem? redibitque argumentum, & quodammodo processus in infinitum.

EXPLICAT 2. Suarez cit. cap. 7. Ruiz cit. à sect. 2. Amicus cit. n. 59. & alii, qui docent relationibus secundum propriam rationem relationis constitui Divinas personas. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia ut mox dicetur, in naturale aliquid invehit, ut scilicet non ideo aliquis sit pater, quia generat; sed ideo generet, quia est pater; cum ante generationem præintelligatur constituta persona, quæ dicitur constitui paternitate; ex alia etiam parte hæc doctrina non fulcitur Auctor. PP. aut valida

valida ratione; Ut utrumque constet, solven-
de sunt rationes.

DICES 1. cum Suar. in S. Scriptura nun-
quam personæ divinae nominantur nisi per vo-
ces, quæ relationem, vel originem important.

RESPONDETUR. Hoc ipsum nobis favere,
quia cum significantur nominibus originem si-
gnificantibus bene his originibus constitui po-
terunt: Nec debet id ad solas relationes ad-
stringi. Ant. etiam patitur suam difficultatem,
nam Ingenerabilitas, & Improducibilitas pa-
tris, sunt etiam nomina deducta ex Scriptura, &
tamen nec relationem, nec originem impor-
tant.

Concilia quæ adducit, legitimè explicari
possunt; nam quamvis Trinitas sit discreta, ut
loquitur Later. per proprietates personales, ne-
gatur has proprietates, esse solas relationes;
sed quidem primò constituentes personas.

Concilium Vormatiense, quamvis dicat,
quod pater est non ad se, sed ad filium, indicat
communem relationem illic intercedere, quæ sit ad
aliud; sed non indicat, primam personam, con-
stitui primò Paternitate.

Florentinum, quando dicit, quod Relatio
personarum multiplicet, & Tolet. quod dicit in
Relatione numerum cerni, loquuntur non
de primo constitutivo; sed de constitutivo ma-
terialiter, vulgò notiori, & prout opponitur
absoluto, quod potest non esse formaliter rela-
tio, sed ratio respectiva, tribuique potest rela-
tionis vis multiplicandi personas inter alia pro-
pter hoc, quia non distinguitur virtualiter à pri-
mo constitutivo, tuncque prædicatum unius,
convenit alteri, in sensu reali & identico.

Immo pluribus locis non volebant plūs PP.
quam quod aliquo absoluto non constituuntur
personæ. Unde illa Boëtii propositio, sola re-
latio multiplicat Trinitatem, facit hunc sensum
negativum; Nullum absolutum, multiplicat
Trinitatem, sed non significat sola relatione pri-
mò, & prout distinguitur à referibili consti-
tutis personas: Non eruntque relationes neces-
sariæ ad constitutionem tanti mysterii, tanquam
primò constitutivæ personarum; erunt tamen
necessariæ, ob identitatem virtutalem, & quasi
completivè; nam respectiva ultimò comple-
tur Relatione.

Bellarion in Oratione pro unione, quæ habe-
tur Florentini cap. 6. agnitâ differentiâ inter re-
lationem, & originem, quæ non sit realis, & a-
gno quod ex vi utriusque formalitatis distin-
guantur relationes, subdit; *Præterea tamen & prin-
cipaliter secundum modum intelligendi, per quas
etiam constituuntur divina persona.* Sed Aucto-
ritatem Bellarionis opponi potest Auct. Bonaven-
turæ, qui docuit, Originibus constitui personas,
præcipuè cum Florentinum referat illius ora-
tionem, non tanquam articulum fidei tenen-
dam, sed notificando, quid dixerit. Fortè etiam

ait, de origine sumpta pro ipso actu, viâ, & fluxus
sic autem sumpta non constituit personam; sed
non ait de origine pro ipso principio ipsius illius
fluxus acceptâ. Vel certè nomine Relationis
non intelligit relationem formaliter, sed ali-
quid respectivum; unde dicit personas distin-
gui principaliter relatione, sive proprietatibus;
nomine autem proprietatis, bene venire potest
fecunditas à se; per prius autem tali propieta-
te, quæ idem est apud Bellarionem cum relatio-
ne, constituitur personâ, quàm origine pro mo-
tu, viâ, & fluxu acceptâ.

INSTAT Suarez c. 6. Si relationibus perso-
næ non constituerentur, nec aliquo absoluto,
constituerentur originibus: Sed his constitui
non possunt; quia vel constituerentur origine
passiva, vel activa? Non passiva, quia illa sup-
ponitur ante personam constitutam; nam prius
est generari, quàm esse genitum: non etiam o-
rigine activa; quia forma constituens perso-
nam, debet concipi ut aliquid fixum, & perma-
nens; origo autem activa, concipitur, ut viâ, &
fluxus, qui ipse supponit personam influentem.

RESPONDETUR. Generationem passivam
v. g. non constituere personam patris, quia cum
sit in alio, quomodo erit constitutiva? Cum
constitutivum debeat esse in constituto. Rur-
sus hîc quæritur, de primo constitutivo; passi-
va autem generatio, non potest respectu perso-
næ producentis habere rationem primi; quia
passiva formalitas nunquam habet rationem
primi, sed supponit aliam ante se; sed inde non
sequitur, quod passiva generatio non possit esse
primo constitutiva personæ filii. Ad rationem
autem allatam proportionatè ex dicendis de
origine activa, quid sit dicendum, colligetur.

Porrò, persona prima constituetur origine
activâ; quæ ipsa origo activa dupliciter specta-
ri ipotest.

1. Tanquam ratio formalis, vocata: Ut quo,
generandi, & sic est viâ, & fluxus ad terminum;
nec ex modo nostro concipiendi potest perso-
nam, quæ est quid permanens, constituere.

2. Potest accipi Origo activa pro ipsa vi &
potestâte ponendi illam viam, & fluxum ad ter-
minum; & sic est quid permanens: aliunde au-
tem non probatur illius ineptitudo, ad consti-
tuendam personam. Ut autem illud constitu-
tivum habeat fundamentum in re ipsa, sufficit,
ut determinet, vel aliquid addat, ipsi essentiæ,
quod non debet esse relatio, quâ talis; sed re-
feribile, hoc est, v. g. fecunditas à se in persona
v. g. Patris, cui fecunditati à se, ratio incommu-
nicabilis convenit: Non enim communis est
aliis personis. Unde etiam in re ipsa, particulari
modo, ut inquit, subsistit.

DICES 2. Origine activâ Spiritus Sancti non
constituitur persona; Ergo nec origine activâ
Filii, debet constitui.

RESPONDETUR. Retorquendo in primis argum. nam in sententia Suarez relatio constituit personam; & tamen relatio ad Spiritum Sanctum, eandem non constituit.

Disparitas autem hæc assignari potest; Quia origo constituens personas, debet esse incommunicabilis, sicut & ipsa persona: Quia ergo origo spirativa communicabilis est, consequenter nec erit constitutiva personæ.

Alia etiam disparitas non incommode assignari posset, quod ratio fecundi, seu originativi à se, sit constitutiva primæ personæ, quæ complectitur & generationem, & spirationem activam, & cum hæc formalitas sit una, unitatem etiam personæ primæ inferet, constituetque personam primam, nec sub formalitate fecundi à se paternæ; nec sub formalitate fecundi à se spirativæ; sed sub formalitate fecundi à se simpliciter, quæ formalitas, quia est una, non multiplicabit primam personam, sed unificabit: Quia verò formalitas præcisā fecundi à se, non videtur, quomodo denominet Patrem, licet constituat primam personam, recurrendum est ad posterius intelligibilitatis signum; nam ex exercitio generandi activo, accipiet denominationem patris; quia verò ipsa formalitas originativi paternæ, prior est formalitate fecundi spirativæ, & à priori formalitate desumitur ratio patris; à posteriori ratio spirantis; fit, ut prius sit formalitas patris, quam formalitas spirantis.

Quod si dicas, in filio dari originem activam spirantis; nec tamen constituere in illo personam, consequenter nec alias constituere, id non convincet; quia ut dictum est; Constitutivum illud debet esse incommunicabile; est autem communis utrique spiratio.

Sed ut secunda hæc disparitas non communicet cum priori, ad aliud principium recurri potest, quod scilicet constitutivum personæ, semper debeat esse primum: Quia ergo ratio spirantis, non est quid primum in filio, nec constituit personam secundam. Cæterum, si per impossibile secunda persona non esset filius; competeret tamen illi ratio spirantis: hæc ipsa origo sufficiens esset ad constituendam ejusdem personam, ut in simili dici solet, quod distingueretur Spiritus Sanctus à filio, quamvis ab illo non procederet.

DICES 3. cum Ruiz. Quando intelligimus alicui rei convenire suum constitutivum; tunc & non antea, nec aliter intelligimus illam rem esse constitutam; sed quando intelligimus filium ut genitum, inesse fixo & permanenti, tunc intelligimus filio convenire suum constitutivum; non autem quando intelligimus generari filium; Ergo filiatio quasi in facto esse concepta, est constitutiva filii; non verò generari quasi in fieri conceptum.

RESPONDETUR; Concedendo totum, & generatio in fieri, est constitutiva in fieri, genera-

tio autem in facto esse, est constitutiva in facto esse; quæ ipsa generatio activa sumpta pro vi generandi & pro principio generationis ut quo, est constitutiva personæ patris; passiva autem generatio, accepta non pro formalitate ut quo, sed pro eo quod generatur, ad quod postea consequitur ratio filii, constituet filium. *Ex dictis*

COLLIGES. Quod secunda persona constituitur origine passivā in esse permanenti accepta, & tertia persona spiratione passivā itidem in esse permanenti acceptā. Ratio, quia non constituuntur aliquo absoluto, non relatione, ut utrumque probatum est: Ergo dicto referibili, seu dictā origine, ut mox probabitur.

Punctum Difficultatis 3.

Deciditur de constitutivo personarum.

PRÆMITTO 1. *Esse hic rem de constitutivo personarum secundum modum nostrum concipiendi, de constitutivo, inquam, simili ei, dum species ex genere & differentia constituitur.* Ratio præmissi, quia cum ex una parte nihil constituat seipsum, ex alia parte, cum nulla sit distinctio realis inter personam, & naturam in divinis, debet constitutum illud esse, nonnisi per rationem. Cæterum, quamvis exemplificatum sit hoc constitutum in constituto, quod est ex genere & differentia, quod est species, non est exemplificatio rigorosa; quia quamvis æqualis sit identitas realis inter personam, & paternitatem, sicut inter animal & rationale, in specie, quæ est homo; major tamen est identitas virtualis in hoc posteriori, quam in priori; quia animal & rationale non distinguuntur virtualiter intrinsecè, secus Natura & Paternitas. Unde rigorosè loquendo hæc constitutio deberet appellari media inter realem rigorosam, & inter eam, quæ fit per solam rationem, membrum; alicuius nonnisi rationis importantem; nam inter naturam v. g. & paternitatem datur alicuius virtualis.

PRÆMITTO 2. *Quamvis detur identitas realis inter personam & naturam divinam; non potest tamen dici, quod in sensu reali, v. g. paternitatem constituat natura divina: Quia aliàs ratione ipsius naturæ divinæ, realiter distingueretur pater à filio, quia distingueretur paternitate, quæ constituitur naturā divinā, hocque exigit distinctio virtualis aliàs explicata. Nihilominus formalitates hæc, quæ identificantur ita paternitati, ut ab eadem virtualiter non distinguantur, constituant etiam personam. Ratio, quia si illam non constituerent, hoc ipso distinguerentur virtualiter intrinsecè, quod est contra suppositum; consequenter Innascibilitas, Paternitas, Relatio, & similia, in sensu reali constituent personam patris.*

PRÆ-

PRÆMITTO 3. Totam esse difficultatem. Cum hæc omnia re constituent personam v.g. patris, quæ formalitas sit in hoc extremo, virtutis, quæ distinctio à natura, quæ primò constituat personam, ex modo nostro concipiendi? Quæ quæ difficultas, ut examinetur, sub istis terminis proponi debet: Quidnam sit primò constitutiva personæ Trinitatis? Nam si sub a. prima, primæ personæ Trinitatis, non habebit tantum difficultatem; nam si ponatur, quid primò constituat personam sub formalitate personæ? Facile est respondere cum Arriaga. d. 5. quòd constitutur personalitate: Si quæritur, per quid constitutur pater in ratione patris? Respondetur, quòd constitutur paternitate: Si quæritur, per quid constitutur in ratione primò relati? Constituitur relatione. Immo hæc ipsa quæstio, quid primò constituat primam personam; deponit ut ly prima, & ly persona materialiter accipiat; quia formaliter eam accipiendo, & pro prima persona, quæ primam personam, deberet dici constitui eam primam personalitatem.

Ratio horum omnium est, quia illud est constitutum alicujus constituti, quod significatur per modum formæ ad concretum suum; & ita albedo est forma primò constitutiva albi, risibilis est forma primò constitutiva risibilis: Ergo cum personalitas, significetur per modum formæ ad hoc concretum, persona, relatio, ad hoc concretum relatum, &c. omnia hæc in suo genere, primò constituent, His præmissis

DECENDUM est. Constitui primò, Personam primam in ordine ad nostros conceptus, vi originantis à se, vel ratione secundum à se, ad producendum naturæ. Hæc sententia est S. Bonav. in 1. dist. 4. q. 2. & d. 27. Pro ea citari potest S. Thom. ut agnoscit Suarez cit. c. 6. n. 6. ubi loca illius indicat q. 34. 35. 36. ubi docet: *Originibus personas distinguuntur, & multiplicari.* Eò etiam servit locus ille ex q. 40. a. 4. ubi docet, quòd *Relatio non constituit personam, secundum quod relatio est, & de potentia q. 10. a. 2. Solus ordo processionum, qui attenditur secundum originem, processionem multiplicat.* Eandem docuit Vasq. d. 159. c. 5. ass. 3. Favet Antonius Perez de Trin. d. 4. c. 7.

PROBATUR 1. Quia sæpe PP. loquuntur; illò primam personam esse patrem, quia genuit: Ergo per prius supponitur ly genuit, quam ly pater, siquidem pro causali, quod sit pater, ponitur: Quia genuit: sed genuit non est naturæ, sed personæ: Ergo supponitur persona constituta, dum verificatur ly genuit, idq; ante formalitatem paternitatis; Ergo paternitas non constituitur; Ergo nec constituitur relatione: Non etiam constituitur aliquo absolute: Ergo constituitur prædicta illa vi originantis; neque enim aliquid aliud reperibile est.

Quod attinet ad Auctoritates PP. Hæc sunt: Athanasius Dial. 1. de Sanctissima Trin. contra

Anomæos, *Nihil differt Pater à Filio respectu Dei, si ve in Deum esse, sed in Patrem esse, & Filium esse; quoniam ille quidem genuit, hic verò genitus est: Ubi pro ratione, quòd Pater sit, adfertur, quia genuit.*

Et in quæstionibus de natura Dei, q. 5. *Proprium enim, inquit, Patris ingentum esse, Filii verò genitum; & ibidem lib. 1. Solitarie & verè Pater significatur, dum intelligitur quod genuit.*

Cyrillus de constitutivo personarum loquens, quod constitutum appellat *modum existentie singulorum nominatorum.* Subdit Dial. de Trin. l. 7. propè medium: *Nam Pater, inquit, ostendit quòd genuerit, & quòd genitus sit, declarat Filium.* Lib. 2. Col. 5. dicit, *Pater quidem, quia genuit, & lib. 1. Theauri c. 5. Generare patris notio est.*

Nazianzenus Orat. 37. *Ex his verbis, ait, quòd genitus non sit, & quòd genitus, & quod procedat, effectum est, ut alius Pater, alius Filius, alius Spiritus S. appelletur.*

Damasceus l. 1. Fidei c. 2. circa medium similia habet.

Greg. Niss. in epist. ad Ablativum, *Nos, quæ divinam naturam differentia expertem confitemur, non negamus eam quæ secundum originans, & originatum consideratur differentiam, in quo solo, alterum ab altero discerni censemus.*

Basiliius L. 1. contra Eunomium, *Patris nomen nihil aliud ostendit quam causam & originem ejus, qui ex se natus est.*

Ex Latinis Hilarius l. 4. de Trin. *Viroq; unus & solus est, proprietate videlicet in unoquoque, & innascibilitatis & originis.*

Ambrosius l. de Incarn. myster. c. 9. *Cum Filium dico generatum significo, cum Patrem quoque dico, generasse declaro, ubi pro ratione esse Patris, ly quia genuit adfertur.*

Richardus de S. Victore l. 1. de Trin. c. 13. *Secundum solam originem est illa varietas existentie, quando pluribus personis est unum idemque indifferens esse; inveniuntur tamen secundum originem, mutuam ad invicem differentiam habere.*

Aug. ep. 66. ratione reddens, cur hic pater, hic filius appelletur; & tamen sint ejusdem naturæ? Subdit: *Quis enim non videat, ista vocabula, non in seipsis demonstrare naturas, sed alterius ad alterum, significare personas?* Et infra: *Hic enim non indicatur substantia, sed origo; ubi ut vides, in origine non rejicit Aug. denominationem Patris & Filii.*

PROBATUR 2. Ratione. Denominationem Patris antecedit intelligibilitate fecunditas à se, vel vis generandi: Quod ipsum prob. quia quæcunque est regula discernendi, quòd in divinis sit prius intelligibilitate aliquid præ alio, ex eadem colligetur, prius esse intelligibilitate vim generandi, denominationem patris: si enim spectetur proportio ad creatura, ad quæ in similibus respici solet, hæc militat pro nostra sententia; quia non ideo aliquis generat, quia est Pater; sed ideo est Pater, quia generat. Hoc ipsum ulte-

R. P.
H. MŁOD
NOWSKI
bim. de. Z.
D. VT
S.

ulterius in hoc fundatur. Si idem in divinis pater generat, quia est pater; Ergo intelligibilitate prius est esse patrem, quam habere vim generandi, siquidem vis generandi sequitur ad paternitatem; & siquidem idem generat, qui est pater: sed hoc non potest dici, quod prius sit esse patrem, quam habere vim generandi; quia pro illo priori intelligibilitatis, si non intelligitur habere vim generandi; Ergo pro illo priori est pater, sine posse generare, quod de se videtur absurdum. Deinde, pone per impossibile posse istud generare, esse in Deo prædicatum distinctum realiter, pone illud non advenire; absurdum esset dicere, esse illum patrem, & non habere illum vim generandi; Ergo etiam absurdum erit intelligere illum patrem, qui pro illo signo rationis, non intelligitur habere vim generandi. Sic statuta hæc propositione, quod formalitatem patris antecedit intelligibilitate fecunditas à se, vel vis generandi; quæro, in illo priori intelligibilitatis, vel intelligitur natura generare, esse à se fecunda &c. vel intelligitur persona generare? Si natura, opponis te patribus docentibus, quod natura non generet, admittisque ratione naturæ, quod competat etiam filio, se generare. Si in illo priori intelligibilitatis persona generat; Ergo intelligitur constituta persona; sed non paternitate, ut probatum est; non etiam aliquo absoluto, ergo vi originandi.

RESPONDEBIS. Sufficere quod posteriori rationis signo, intelligatur pater habere vim generandi. Sed hoc jam supra impugnatum est. Neque valet si dicas cum Suar. Relationes & personalitates creatas cum non sint substantiales, & per se stantes, exigere ante se priores alias formalitates; secus autem relationes increatæ; non inquam valet si id dicas; nam redit argumentum factum, quia si nihil obfit relationes & personalitates per se stantes divinæ, debent proportionari creatis; excepto hoc, quod relationes increatæ, sint per se stantes; Cur ergo in hoc non proportionabuntur, quod sicut in creatis, non ideo aliquis genuit; quia est pater, sed è converso; ita idem dicatur de divinis? Redit etiam argumentum, quod si relatio paternitatis per se stans, sit constitutiva personæ, quod deberet intelligi pater, sine vi generandi.

CONFIRMATUR specialiter contra principia Suarez. Persona Filii & persona Spiritus S. prius concipiuntur, ut constitutæ, quam ut relatæ, ut docet Suarez c. 7. n. 12. Ergo & persona prima prius concipitur ut constituta, quam ut relatata. Conf. prob. ex eodem, ideo antecedens est verum, quia in humanis prius concipio personam Petri productam à Paulo quam ut relatam ad ipsum; sed etiam prius concipio fecunditatem, & vim generandi, quam paternitatem; Ergo.

PROBATUR 3. Persona produciens prius debet habere intelligibilitatis signum præ producto, ergo & constitutiva producentis debent esse prius intelligibilitatis signo, & non dependentia à producto; Ergo ulterius persona produciens, non potest constitui relatione, quæ supponit productum; ergo debet constitui ipsa origine: Non enim constitui potest absoluto, vel aliquo alio. Ant. prob. Quia productum præsupponit produciens, non è converso. Quod autem relatio præsupponat productum, resolvitur in illud principium, quia est ad aliud, si autem non præsupponeret terminum, in illo antecedentia ad terminum signo, non esset aliud; quia pro illo signo nondum intelligitur illud aliud. Neque valet, si dicas, quod in prioritate originis tantum involvatur, ut hoc sit ab hoc; non tamen ut intelligatur unum sine alio, vel ante illud; non inquam valet, si id dicas; quia quamvis non debeat intelligi ante aliud tempore, vel instanti; tamen intelligi debet prius; Ergo & habere constitutiva in ratione prioris; Ergo non defumibilia, ab aliquo posteriori.

CONFIRMATUR. Si relatione constitueretur persona, hoc quod intelligeretur relatum, vel esset natura, vel aliquid aliud distinctum à natura? Si natura, ergo verum erit, natura refertur, & à paritate rationis, natura generat; si autem refertur distinctum à natura, ergo præter relationem est illud, quod refertur; Ergo præter relationem est illud, quod constituit illud quod refertur; Quomodo autem præter relationem esset illud, quod refertur, si præter relationem non esset constitutivum illius? Ergo ulterius si constitutivum illius, quod refertur, non est relatio, nec aliquid absolutum, debet esse origo.

Neque valet, si dicas; Illam relationem & ut quo, & ut quod referri (quod etiam in superioribus innuimus, quantum sufficiebat ad vim argumenti infringendam) quia licet id verum sit in sensu reali, non tamen in formali: Hinc etiam in creatis, si una relatio fundaret aliam, relatio & ut quo, & ut quod referretur, nihilominus sub alia formalitate, & sub alio constitutivo ex modo concipiendi, de quo constitutivo, hic etiam quæritur.

DIFFICULTAS II.

An Formalitas personæ, & relationis, personam importet in divinis?

PROCEDIT titulus de Formalitate personæ, prout virtualiter distincta ab essentia, & secundum quod in se spectatur. In qua questione divisi sunt Auctores. Quod addat perfectionem aliquam, docet Suar. hic l. 3. c. 9. Vasq. d. 123. c. 2. Arriaga d. 49. n. 10. Amicus. d. 19. S. 8. Martinon d. 25. S. 9. Ruiz tota disp. 29.

Oppo:

Oppositum sentiunt post Scotistas etiam aliqui
analogi cum variis distinctionibus. Perez de
Trinitate d. 3. c. 5. Esparza q. 40. Bona pace in
his Aduersionibus de Trinitate Senis editis.

Punctum Difficul-

tatis 1.

Deciditur Difficultas.

DICENDUM est. *Formaliter personam, & Relationem, importare perfectionem.*

PROBAT 1. Suar. Tum quia datur in Deo realitas vera & realis, quæ necessarii debet esse verum reale; tale autem convertitur cum bono. Tum quia incredibile videtur mysterium Trinitatis, ut tale, nullam perfectionem adferat. Cur enim daretur illa multiplicatio, si nulla esset in illa perfectio? Tum quia relationes sunt subsistentes, substantia autem perfectionem importat. Tum quia divina essentia, ex sua simplicitate, communicabilis est realiter multis suppositis. Ergo illa communicabilitas est æqua perfectio; Ergo & ipsa supposita, quibus communicatur, dicunt perfectionem entitativam. Nam communicari suppositis, nullam adferentibus perfectionem, non videtur ad perfectionem pertinere. Tum quia improbable est, Patrem sub formalitate præcisæ Patris, non esse amabilem, & quod persona Verbi non sit maximum bonum humanitatis.

PROBAT 2. Valquez. Tum quia alia attributa sunt perfectiones; Ergo & relationes divinæ sunt perfectiones: Sicut enim postulat Deus esse sapiens: Ita postulat esse fecundus: Et sic melius est Deo esse sapientem, quam non sapientem: ita melius est Deo esse Patrem, Filium, & Spiritum S. quam non esse: Illud autem quod melius est alicui rei, quam negatio illius, non potest non esse perfectio rei; immo si comparantur tres personæ ad Deitatem, sunt tantum illius perfectio, ut si illa careret, desineret esse: Et sicut si voluit creandi mundi esset gaudium, ut nisi illam Deus haberet, desineret esse voluntas, nulla deberet dici perfectio; ita & in presenti. Tum quia perfectio Enti quomodo id non est perfectio, sine quo, desineret esse perfectum? Tum quia in principiis Scoti ideo attributum misericordie differt ab attributo iustitiæ, quamvis utrumque illorum sit infinitum; quia infinitas quæ non trahit illud extra suum genus, sed in suo genere reddit infinitum; ita ut iustitia, non contineat misericordiam; Ergo etiam potest esse paternitas infinita perfectio in genere paternitatis, absque hoc, quod in se contineat infinitam perfectionem filiationis.

PROBAT 3. Relationes, itemque personæ distinguuntur virtualiter à natura; quo posito, requiritur; illud aliud membrum distinctionis, & illud superadditum virtualiter naturæ, vel est nihil, vel aliquid? Si nihil; Ergo & sunt

illic extrema virtualiter distincta, & non sunt: sunt ut supponitur; non sunt autem, quia illud aliud, nihil est; & si illud aliud nihil est, quomodo fundare potest tam prædicata positiva producentis, spirantis, &c. quàm prædicata negativa, quæ intelliguntur fundari in positivis? Qualis est innascentia, improducibilitas, & similia. Si autem illud aliud extremum est aliquid, ergo est perfectum: Nec in illa ratione deerit illi aliquid; si enim deesset illi aliquid in illa ratione, non esset illud, quod est; & saltem in illo quod habet, & in illo quod illi adest, non deest illi in illo quidquam; Ergo in illo est perfectum: Ita enim definitur perfectum.

CONFIRMATUR 1. Personæ & Relationes vel differunt inter se, vel non differunt? Si non differunt, ergo aufers mysterium Trinitatis: Si differunt, vel differunt nihilo, vel aliquo? Si differunt nihilo; Ergo adhuc aufers mysterium Trinitatis, Deusque erit essentia cum tribus nihil: Si autem differunt aliquo, ergo differunt perfecto; quia mysterio Trinitatis nihil deest ad mysterium Trinitatis; Perfectum autem est, cui nihil deest eorum, quæ illi debentur.

CONFIRMATUR 2. Quia id exigunt locutiones PP. Damascenus de decretis primæ Instit. c. 1. *Unusquisque eorum perfecta est hypostasis, & perfecta persona*: Et 1. de Fide cap. 11. *Unum quippe Deum agnoscimus; in solis autem proprietatibus, nimirum paternitatis, filiationis, & processione, atque quantum ad causam (causa hic accipitur pro principio) & ea que à causa proficiuntur, ac personarum perfectionem, hoc est existendi modum, discernimen animadvertimus.*

Cyrrillus Lib. 1. Thesauri cap. 6. *Perfectus est, non solum quia Deus, sed etiam quia Pater est.* Favet etiam sexta Synodus generalis, & alia apud Suar. cit. n. 9.

RESPONDET 1. Esparza. Totam perfectionem propriam personarum indistinctam virtualiter ab iisdem præintelligi formaliter in essentia divina; quia Divinitas per se ipsam formaliter, est necessitas quasi activa, ut dentur tres personalitates expertes omnis imperfectionis, & consequenter amabiles necessario ac infinite, licet non sint amabiles, & diligibiles ex triplici motivo: ita ut ratione ejusdem Divinitatis sicut omnes tres personæ sunt Deus, ita & sint amabiles.

CONTRA est. Tum quia concedimus dari dictam exigentiam in natura, sed unde de hoc, quod ipsæ personæ ita exigite, non debeant dicere perfectionem? Tum quia illæ personalitates sunt expertes omnino imperfectionis; Ergo nihil illis deest debitum, adeoque unaquæque est perfecta.

RESPONDETUR 2. Non est quæstio inter Theologos de realitate, veritate, & bonitate transcendentali personarum communi cum creaturis; sed de bonitate, & perfectione per se æsti-

R. P.
H. MŁOD
NOWSKI
Bm. de Z.
VI

se æstimabili, non solum terminativa, sed etiam motiva amoris.

CONTRA. Competit personis perfectio terminativa amoris, ergo & motiva. Tum quia, aliæ perfectiones sunt motivæ amoris, ergo idem dicendum de Relativis. Tum quia in personis dicit Ecclesia proprietatem adorandam esse æqualiter, ac in essentia unitatem, ad quod alludit illud Athanasii docentis unitatem in Trinitate, & Trinitatem in unitate venerandam esse.

Per hoc tamen non asserimus, quod personalitas prout distincta à natura, importansque perfectionem, dicat vel infinitam perfectionem determinatè, vel finitam: Non finitam, quia infinito identificari non posset; opposita enim oppositis non identificantur; non infinitam: Quia si misericordia ex genere suo non est quid infinitum, aliàs non esset commune quid creaturæ; cur erit de se infinita perfectio personalitatis, & relationis?

Concedimus etiam, personalitates esse quodam modo specie distinctas; quodam modo, inquam, quia nulla datur in Deo differentia vel genus rigorosum. In statu tamen reali, omnes illæ personalitates sunt infinitæ, & omnes æqualis perfectionis; si enim in creatis non implicat duas species esse æqualis perfectionis, cur id divinis non tribuetur?

Adverti etiam communiter solet, quod non hoc sit imperfectio non habere aliquam perfectionem; & ita non est ex eo imperfectus homo, quia non habet pernecitatem aquilæ; sed imperfectio, ex non habere aliquam perfectionem, tunc oritur, quando perfectio posset & deberet haberi: Jam autem una persona, nec potest, nec debet, habere aliam. Quamvis autem in creatis est perfectius dare, quam accipere ratione dependentiæ, causalitatis, indigentiae & similia; secus in Divinis, ubi non datur talis imperfectio; præcipue cum tanta necessitate una persona det esse alteri, ut non sit magis propter se, quam propter terminum, quem producit, ut inquit Martinon.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT 1. Esparza. In Divinis omnia sunt idem, ubi non obviat relationis oppositio, nulla autem obviat relationis oppositio, penes ullam perfectionem.

RESPONDETUR retorq. Ponenda est multiplicatio, ubi obviat relationis oppositio, inter perfectiones autem relativæ obviat relationis oppositio.

Directè dici potest, quod penes perfectionem absolutam nulla detur relationis oppositio, secus penes perfectiones relativæ, quas non dari tu aliunde non probas.

Deinde diceret aliquis, perfectiones illas non multiplicari, sicut nec multiplicatur Deitas; unamquamque tamen in se esse perfectam, sicut unaquæque est Deus.

INSTAT 1. Communis est omnibus personis Divinitas, ergo & perfectio.

RESPONDETUR, veram esse consequentiam de perfectione absoluta, non de relativa, quam non dari, tu non probas. Et sicut non est absurdum dicere dari tres personas; ita dicet aliquis, non esse absurdum dari tres perfectiones. Sed de hoc infra.

INSTAT 2. Distinguuntur virtualiter divinae personalitates à Deitate; Ergo etiam debent distingui ab ipsa perfectione.

RESPONDETUR neg. Conf. quia pro antecedenti sunt rationes, de quibus in materia de præcisionibus, quæ non militant pro Consequenti; immò Consequens probatur immediate allatis rationibus.

OBJICIT 2. Augustinus l. 1. de doctr. Christ. c. 5. cum concessisset in Deo tres res, & unam, subdit, quod eadem tribus aternitas, ad quod etiam alludit S. Thom. cum unam dicit, omnibus esse dignitatem, bonitatem &c.

RESPONDETUR. An ipsæ perfectiones multiplicentur? De hoc infra. Quantum ad præsens, dici posset utrumque Doctorem agere de unitate in iis, quæ absoluta sunt.

INSTAT. Una est spiratio in Patre & Filio, distincta virtualiter intrinsecè ab utroque, & utrique communis, eò quod quoad spirandum nullam habeant oppositionem inter se; Ergo idem dicendum de perfectione.

RESPONDETUR, quod possit sustineri, dari oppositionem in perfectione relativa.

OBJICIT 3. Aseitas, omnipotentia, &c. non multiplicantur in personis, ergo neq; perfectio.

RESPONDETUR. Transeat totum, quia hic non queritur de multiplicatione, sed tantum: An unaquæque dicat perfectionem? Disparitas etiam est, quod illa prædicata sint absoluta, perfectiones autem relativæ si dentur, non sint absolutæ.

INSTAT. Non potest nominari ulla perfectio relativa, quæ non sit præintellecta in Divinitate, quæ melioret objectum.

RESPONDETUR. Eas perfectiones esse ipsasmet relationes, quæ non præintelliguntur in ipsa Deitate præcisè, cum illi condistinguantur virtualiter, adferuntque meliorationem non absolutam, sed personalem.

OBJICIT 4. Bona pace noster Professor Theologiæ apprime ingeniosus. Omne quod ratione sui est ens, vel est absolutum ut substantia, vel inhærens absoluto, ut accidens? Quare, quod est merus respectus ad alterum, ratione sui neque erit substantia, neque accidens; Ergo neq; ratione sui erit ens, adeoque nullam dicet perfectionem ratione sui.

RESPON-

RESPONDETUR. Quod persona, & illi in-
distincta virtualiter relatio, ex allatis argumen-
tis, fit ens. Quantum attinet ad vim argumen-
ti, illud supponit aliquid difficile; nam cum de
comprædicamentis ita sint divisa, ut reliqua no-
mina sint dividenda accidens, inter quæ reponi-
tur relatio, non apparet, quare respectum ad al-
terum, dicat non esse accidens, adeoque ens?
Deinde arbitrariè supponit adæquatè esse hæc
membra divisa entis; nempe ens absolutum &
inherens absolutis: Cur enim non poterit dari
membrum, quod sit terminans absolutum, vel
substantialiter, vel accidentaliter?

Denique admittit quod Relationes dicant pu-
tum esse ad; cur ergo non debent dici *Ens ad*?
Hæc enim æquivalent.

OBJICIT 5. Idem. Perfectum est illud, cui
nihil deest eorum, quæ requiruntur ad hoc ut
sit. Ergo quod est perfectum debet esse intrin-
secum requisitum; jam autem requisitum in-
trinsecè, ad hoc, ut aliquid sit, est tale, ut ante
quam non intelligatur existentia rei: Atqui re-
lationes divinæ, non sunt intrinsecè requisitæ
ad hoc, ut Deus sit; quia existentia Dei pro-
prie virtuali ad ipsas intelligitur; neque ad
hoc ut Trinitas sit, quia existentia Trinitatis, est
ipsamet absoluta existentia Dei; neque ad hoc
ut ipsamet sint, quia earum existentia est ex-
istentia Dei: Ergo ratione sui, non sunt perfectio.

RESPONDETUR. Arg. stare pro conclusio-
ne, perfectum enim est, quod requiritur intrin-
secè ad hoc, ut aliquid sit; personæ autem tres,
propter distinctæ virtualiter à natura, sunt re-
quisitæ intrinsecè, ad hoc, ut sit Trinitas; erunt
ergo perfectæ: Et sicut tria sunt requisita in-
trinsecè ad ternarium, ita tres personæ ad Tri-
nitatem, quæ illis stat.

DIRECTE ad arg. dici potest: Quod Relatio-
nes non sunt necessariæ ad hoc, ut sit Deus abso-
lutè, esse tamen necessariæ ut sit trinus; & licet
existentia Trinitatis sit ipsamet absolutè existen-
tia Dei; nego tamen quod sola, dicat constitu-
ere distinctionis realis personarum. Unde il-
læ relationes non tantum sunt necessariæ, ut
Deus denominetur trinus, sed etiam ad hoc, ut
sit trinus, ly sit non accipiendo pro existentia,
sed pro inclusione constituentium distinctio-
nem realem in divinis, quam non constituit, so-
la existentia absoluta.

Transseat interim quod assumit personas esse
requisitas ex necessitate suppositionis, tanquam
quod consequens ad existentiam, eò quod natu-
ra divina sit principium virtuale relationum:
Sed quærendum restat, cur adhuc illæ personæ
requisitæ non nisi ex necessitate suppositionis,
etiamominus in se perfectæ non sunt? Nam ani-
ma est etiam principium virtuale indistincti in-
tellectus; & tamen intellectus est quid perfe-
ctum.

Arbitrarium etiam videtur esse, quod illud

non nisi perfectum sit, quod requiritur ad hoc,
ut aliquid sit, hoc est existat; certè enim gloriæ
lumen, species, potentia si dantur distinctæ,
sunt quid perfectum; & tamen non sunt ad ex-
istentiam omnino requisita.

OBJICIT 6. Idem. Omnis perfectio de con-
ceptu suo dicit bonitatem aliquam; Omnis au-
tem bonitas per se, & ratione sui, est amabilis;
atqui relationes divinæ, secundum se, non sunt
per se, & ratione sui amabiles: Alioqui essent om-
nino idem, & non essent omnino idem, cum
bonitate absoluta Dei; & essent tria principia
prima ad extra, quia respectu voluntatis creatæ,
ratio amandi paternitatem, esset distincta reali-
ter, à ratione amandi filiationem, adeoque opè-
rationes ad extra, non essent toti Trinitati com-
munes, quod est absurdissimum.

RESPONDETUR. Neg. Min. cum sua pro-
batione, quæ non ostendit, quomodo non esset
idem realiter perfectio relativa cum perfectio-
ne absoluta. Ad ostendendum autem quomodo
opera Trinitatis sint communia ad extra, sufficit
dicere, unamquamque perfectionem concurre-
re ad sui amorem ponendum à creatura, per
communem omnibus omnipotentiam. Unde
unaquæque, specialiter concurret ad sui amo-
rem in vi terminandi, sed non concurret specia-
liter in vi efficiendi.

INSTAT 1. Relationes divinæ non sunt ra-
tione sui entitas positiva; quia talis entitas, fun-
dat primò & per se nominationem sui, & nomi-
nationem contradictoriorum, adeoque est in-
telligibilis ratione sui.

RESPONDETUR. Relationes divinas habe-
re nominationem paternitatis, Filiationis, Spi-
rationis, ex quibus possunt formari contradi-
ctoria, non Paternitas, non Filatio, & cum de
singulis instituamus quæstiones, cur non habe-
bunt intelligibilitates suas, peculiare?

INSTAT 2. Distinctio positiva inter ea, quæ
ratione sui sunt entitas, habet hanc propieta-
tem, ut quando distinctio actu ponitur, afferat
primò & per se aliquod augmentum: Sic quan-
do ponitur creatura de novo, fit multiplicatio;
quia Deus & creatura faciunt dupliciter:
Quo posito sic arguitur. Omne primò & per
se faciens numerum, est unitas, essentialiter di-
stincta ab alia unitate, cum qua facit numerum,
estque per se primo intelligibilis à mente; nulla
relatio est essentialiter distincta ab alia; quia
nulla est primò & per se habens intelligibilita-
tem propriam; Ergo.

RESPONDETUR. An debeant dici tres illic
perfectiones, adeoque adferentes augmentum,
de hoc infra. Independentè ab hoc principio,
Major distingui potest, si enim ly essentialiter
sumatur pro ly secundum substantiam, falsa est
Major; Si autem ly essentialiter sumatur pro
realiter, vera est Major; sed Minor erit falsa.

X

OBJI-

R. P.
H. MŁOD
NOWSKI
bim. de. Z.
VT

OBJICIT 7. Idem. Relationes divinæ sunt realiter, & identicè ens necessarium absolutè & simpliciter; sed non ratione sui; necessarium enim simpliciter, ut ait D. Thom. est quod ex natura sua, est determinatum ad esse: Sic Deus est ens necessarium simpliciter, natura enim divina est illa duntaxat, de cuius ratione est esse, hoc est, de cuius ratione est, cur cognitio ipsius propria, sit ejusdem cognitio intuitiva apud omnem intellectum; implicat enim cognoscere Deum per cognitionem propriam, quæ simul & semel realiter & virtualiter non sit visio, & intuitio: Cætera omnia quæ non sunt Deus, possunt cognosci ab aliquo intellectu per cognitionem propriam abstractivam; sic essentia rerum creaturarum cognita à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ, quæ ratione sui non denominant Deum intuentem, seu scientem scientiæ visionis &c. Cum autem relationes divinæ secundum se & ratione sui, nec habeant, nec habere possint intelligibilitatem propriam, sed solum communem & intrinsicam, nempe essentiam divinam; sequitur quod neque ratione sui sint existentes, neque ratione sui ens simpliciter, sed solum ratione essentia.

RESPONDETUR ex pluribus principiis huic argum. in primis, nomine entis simpliciter venit appropriatè ipsa Deitas formalissimè. Transeat ergo quod personalitates non sint formalissimè ens simpliciter, cur adhuc non erunt ens? Deinde hæc formalitas, quod de ratione naturæ divinæ sit esse, non rectè per hoc explicatur; quia cognitio illius propria, est ejusdem cognitio intuitiva apud omnem intellectum; nam esse, per solum modum noscendi sui, non rectè explicatur. Insuper confundit notitiam visionis cum notitia intuitiva, de quarum distinctione alibi actum. Sed omnibus his manumissis, negatur, quod relationes divinæ non habeant propriam intelligentiam; cum etiam divinitus videri possint sine essentia. Quod autem nos in præfenti vita differentiam illarum exactè non attingamus, non oritur id ex defectu objecti; sed ex defectu nostri intellectus.

Punctum Difficultatis 3.

Suntne in Trinitate tres perfectiones relativæ?

Ultima Objectio contra dictam conclusionem, hæc est; Si unaquæque persona diceret perfectionem, darentur tres perfectiones relativæ, adeoque & tres perfecti relativè, consequenter darentur etiam tres omnipotentes relativè &c. Hæ ipsæ tres perfectiones relativæ essent existentes; Ergo darentur & tres existentia relativæ; Si dabuntur tres existentia relativæ, dabuntur tres essentia relativæ; consequenter tres deitates relativæ, adeoque tres dii relativæ. Quod si concedas unamquamque per-

sonam esse perfectam relativè, & non esse tres perfectiones relativæ, qui unum, & unum, & unum perfectum, non faciet tres perfectos, & tres perfectiones? Ex resolutione hujus difficultatis satisfiet imprimis titulo, si tunc in Trinitate tres perfectiones relativæ? Itemque de aliis perfectionibus divinis, quid sit dicendum, colligetur.

RESPONDENT I. aliqui. Dari tres deos relativos, eò quod essentia & existentia non distinguantur, nec essentia à Deitate, consequenter datis tribus existentis relativis, dari tres essentias, & his concessis, tres deitates, ut dixi relativæ.

CONTRA est. Tum quia id satis insuetum, & inusitatum est dicere, idque in re fidem concernente, exceptisque fortè nonnisi duobus, nullus in terminis hanc propositionem admittit. Meminit quidem Ecclesia in suis hymnis, trinæ Deitatis, sed ly *trina*, supponit pro personis non pro Deitate; & ob metrum nonnisi ponitur.

Quod autem dicitur secluso scandalo id dici posse, nemo minus scandalizatur viris doctis; & tamen passim hanc phrasin averfantur. Doctus erat Greg. Nazianz. solus inter Doctores Theologus dictus, qui Tract. de Fide, sic ait; *Patrem & Filium catholicè nominamus; duos autem deos dicere nec possumus, nec debemus*: Possemus autem per oppositos, secluso scandalo. Et cum difficultibus argumentis Arianorum responderent PP. obviumque fuisset ad illos contentandos, tres deitates relativæ admittere; non sunt id ausi usquam PP. Et hoc est Arg. ab Auctoritate. Tum quia si dantur tres deitates relativæ, dabuntur tres esseitates relativæ, tres essentia infinitæ in genere essentia relativæ; hoc autem dici non potest, quia si est absurdum concedere tres essentias absolutas, sed ita connexas, ut non possit intelligere, velle, facere una, quin faciat alia, etiam absurdum erit tres deitates relativæ admittere: Er quid tandem ista vox, *Absolutum*, plus habet, ut si concedantur tres deitates, ut describuntur, absolutæ, hoc ipso incidatur in Polytheismum, & non incidatur si sint deitates relativæ? Quid diminuit iste terminus relativæ, solvendum restabit; cum nihil minus sit, in hac concessione præter hujus termini *absolutum* negationem. Tum quia si dantur tres deitates relativæ, videtur concedi totum, quod intendunt Arianæ; quia ipsi in primis nihil disputabant de triplicitate deorum absolutorum; sed urgebant, si Pater, Filius, Spiritus S. sunt Deus, in ratione Patris, in ratione Filii, in ratione Spiritus, quæ formalitates sunt relativæ, fore deos quodammodo relativos tres. Tum quia si concedantur tres deitates relativæ, non poterit demonstrari unitas Dei absoluta, ut tentanti apparebit; recurraturque ad hoc in solutione, quod si non repugnet triplicitas, Deitatis relativæ, nec sit repugnatura triplicitas, Deitatis abso-

absoluta. Tum quia dantur aliqui termini, quibus non potest aptari ratio respectivi, qualis est terminus ipse absolutum, terminus item homo, &c. non apparet enim qui dici possit, homo relative; Ergo possibile est inveniri similem formalitatem in Deo irrefringibilem per formalitatem relativi; hæc autem non alia erit commo-
dior, quam ipsa Deitas.

RESPONDET 2. Vsq. supra cit. c. 4. qui eum concessisset, quod Relatio perfectionem importet, negat dici posse quod dentur tres perfectiones: cui accessit Ruiz d. 30. à Sect. 2. Pro cuius responsione

RATIO in primis est, quia si darentur tres perfectiones relative, darentur etiam, ut concedunt oppositi, tres perfecti relative, adeoque & tres omnipotentes relative, tres aterni relative &c. quod est in primis contra Athan. qui universaliter dicit, *non tres esse omnipotentes, sed unam, & Damasc. l. i. Fidei c. ii. una bonitas, una virtus, non tres ad invicem similes.* Notabile est & Aug. locus 5. de Trin. c. 8. *Bonus Pater, bonus Filius, bonus Spiritus Sanctus, nec tres boni, sed unus est bonus:* Quæ Auctoritates in primis probantur, quia ita simplicius verba PP. accipiuntur, quæ Oppositi non nisi restrictè accipiunt, nempe quod non sint tres omnipotentes absolute, sed relative. Deinde quia August. videtur excludere tres bonos etiam relative, quia si voluisset excludere tres bonos absolute, vel bonitates absolute, dixisset nec tria bona, sed unus est bonus: Dixit autem adjectivè, adque ut illi volunt, relative, non tres sunt boni, sed unus est bonus.

RATIO 2. pro eadem responsione est: Quia non datur pluriplurificatio in Divinis, in quibus non datur oppositio producentis & producti, ut constat ex cit. auctor. sed in præciso conceptu perfecti, quæ perfectum est, non datur oppositio producentis & producti; in illo enim præciso conceptu, non datur oppositio producentis & producti, quod ex vi sua significandi, & ex objectiva sua ratione, non dicit productivitatem, nec producibilitatem; nihil autem horum dicitur ex sua objectiva ratione perfectum.

RATIO deniq. est, quia vel distinguitur persona in sua virtualitate ab omnibus prædicatis naturæ, vel non distinguitur? Si non distinguitur ab omnibus, nulla potest regula melior ordinandi, à quibus non distinguatur, nisi hac una, quod ea non distinguantur, quæ non inferuntur ex suo conceptu notionalitatem productionis, quem ut dixi, ratio perfecti non importat; consequenter in sua virtualitate dicit quidem perfectionem personæ, sed perfectionem immultiplicabilem, in ipsa Deitate imbibitam, adeoque multiplicabilem, ut est immultiplicabilis Deitas: hæc autem distinguitur virtualiter personalitas ab omnibus prædicatis naturæ: contra erit. Tum quia nulla est necessitas ponendæ talis virtua-

lis distinctionis. Tum quia si distinguitur virtualiter paternitas ab omnibus prædicatis in natura inclusis, distinguetur etiam à prædicato v. g. increati; tunc quæro, paternitas prout distincta virtualiter à natura, estne increata? Si increata, dabuntur tres increati, immo & quatuor, propter quartum increatum absolutum. Quod si dicas, esse increatum in ratione naturæ, idem ego dicam de perfectione personæ; quod sit perfecta perfectione naturæ: Si autem non est increata; Ergo creata, quod est absurdum; licet enim aliquid in statu abstractionis, & per præcisiones nostras possit esse, neq. creatum, neque increatum; non tamen pro statu suæ virtualitatis consideratum: Hic autem accipimus paternitatem non prout subest nostris conceptibus, sed pro statu suæ virtualitatis. Quod autem dicitur de paternitate, annotaturq. de illa quomodo sumi debeat? Idem dicitur de paternitate perfectionis: Quantumvis facilius sit præscindere rationem creati, & increati, à paternitate; quam rationem perfecti; quia ratio perfecti, est ipsa formalissima ratio Entis, à qua restrictè accepta, nihil præscindit.

INSTABIS 1. contra hanc responsionem. Paternitas, ut condistinguitur à natura, adhuc est perfectio.

RESPONDETUR. Esse perfectionem, sed indistinctam virtualiter à perfectione Deitatis, quia etiam paternitas prout condistinguitur virtualiter à natura, adhuc est, & non creatum quid, & tamen est non creatum, seu à se, asseitate naturæ.

INSTABIS 2. Si paternitas in sua virtualitate spectata, est perfecta, perfectione non nisi naturæ, in eo in quo distinguitur, vel est adhuc ens entitate non naturæ, vel est ens entitate non nisi naturæ? Si secundum, Trinitas quæ talis nihil erit, quia illud quo distingui deberet, nihil est: Si autem primum dicatur, ergo habetur intentum; quia erit paternitas perfecta perfectione propria relativa.

RESPONDETUR. Quod in eo in quo distinguitur paternitas, sit ens entitate non nisi naturæ (loquor hic de entitate prout est à parte rei, & non subest nostris conceptibus.) Neq. inde sequetur, quod Trinitas quæ talis nihil sit; erit n. ens entitate divina, & illud quo distingui deberet, non erit nihil, sed ens entitate naturæ; sicut & est à se asseitate naturæ; distingueturq. realiter ratione prædicati identificati realiter naturæ, non quomodocunque, sed simul ratione prædicati distincti virtualiter à natura, licet indistincti virtualiter, ab omnibus prædicatis naturæ.

Nec hæc responsio aliam difficultatem habet, quam habeat ipsum Trinitatis mysterium; sicut enim in illa aliqua distinguuntur inter se naturaliter, quæ identificantur in essentia, ita distinguuntur relationes; & tamen sibi in ratione perfecti identificabuntur: Et sicut natura divi-

na prout terminata personalitate Patris non terminatur persona Filii, nec, quā terminata paternitate, communicatur; inde tamen non sequitur dari tres naturas divinas, unam prout terminatam personā Patris, aliam prout terminatam personā Filii, tertiam prout terminatam personā Spiritus Sancti; licet unicuique competat habere naturam; sic nec dabuntur tres perfectiones relativæ.

INSTABIS 3. In creatis perfectio Petri, Pauli, Andreæ faciunt tres perfectiones; Ergo & in divinis; quia non minus distinguuntur inter se illi homines, quā personæ divinæ.

RESPONDETUR. Quod non minus distinguuntur inter se personæ divinæ in ratione relati, personæ producentis, & producti; quā distincta individua; minus tamen distinguuntur in prædicatis, quæ desumuntur ab essentia, quale prædicatum est, perfectio.

Sed videtur, quamvis defendi possit, hæc responsio, quod nihilominus difficultas aliqua adferat: Hinc planior methodo

RESPONDERI POSSET 3. Quod dentur tres perfectiones & tres perfecti; non tamen tres omnipotentes, immensi &c.

RATIO 1. Quia bene admittimus, dari tres personas, tres relationes, quantumvis non dentur tres omnipotentes; Ergo etiam dari poterunt tres perfectiones relationum; & non dari tres omnipotentes, quod ipsum in hoc fundatur: Quia ad salvandum quod sint tres personæ, est necesse admittere, quod sint tres nonnihil, adeoque quod sint tres entitates, consequenter tres perfectiones; Jam autem ad hoc ut salventur, quod sint tres personæ, quæ non sunt nihil; non est necesse admittere, tres esse omnipotentes.

RATIO 2. Quia eorum nonnisi prædicatorum multiplicatio ponenda est in divinis, quæ innectitur necessariò ipsis formalitatibus producentis & producti, quæ multiplicānt personas in divinis, faciuntq; illas differre: Sed omnipotentia, æternitas, &c. non faciunt differre; nec innectuntur formalitatibus producentis, & producti; nec requiruntur, ne illæ formalitates sint nihil; Jam autem ratio perfecti, innectitur necessariò ex rationibus allatis, ipsis formalitatibus producentis & producti; producit enim perfectum; hinc multiplicabuntur formalitates, sub ratione perfectionis.

RATIO 3. Quia ne dentur perfectiones relativæ in divinis, id maximè urget, quia deberent dari tres existentia, consequenter essentia, ac denique deitates relativæ: Sed hæc ratio non convincit, quia essentia, & existentia, non distinguuntur inter se; si proportionatè ad se accipiuntur, & multiplicatio proportionatè existentia, infert proportionatè essentia multiplicationem: Certe enim præexistente Paulo, si fiat multiplicatio existentia, per existentiam Petri

non multiplicatur Paulus, quoad suam individuum essentiam; quia illa essentia, & illa existentia, non est proportionata. Ut autem advertatur, qualis existentia multiplicatio adferat essentia multiplicationem, adeoque & Deitatis, consequenter quæ sit proportionatè existentia huic essentia, videndum erit nomen essentia dupliciter accipi; inprimis pro essentia, ut importat ipsius suppositi & personæ quidditatem, definitam obiectivam, & similia. Hæc essentia sic sumpta, multiplicatur in personis, sed inde non apparet, quæ sequatur multiplicatio Deitatis. 2. Potest sumi essentia pro natura, in quantum dicit rationem supponendæ ipsi substantia, personalitati, terminationi substantiali, &c. hoc sensu si darentur tres essentia relativæ, darentur tres deitates relativæ, adeoque & Dei tres relativi; sed negamus sic sumptam essentiam multiplicari, multiplicatè existentia relationis.

INSTABIS 1. ex Vasq. PP. nunquam ausi sunt multiplicare nomen *Perfectio* in Divinis.

RESPONDETUR locuti sunt PP. de perfectione & bonitate, à qua distinguitur virtualiter personalitas; ea autem quam hæc responsio multiplicat, non est jam distincta virtualiter, ab ipsa persona.

INSTABIS 2. Ergo conveniet uni personæ perfectio, quæ non conveniet alteri, propter hunc expositorem; Paternitas non conveniet Filio, Paternitas est perfectio; Ergo aliqua divina perfectio non conveniet Filio.

RESPONDETUR. Convenit quidem una perfectio relativa uni, quæ non conveniet alteri; sed conveniunt nonnisi in absolutis; & ipsis etiam relativis, ad æquivalentiam, se æquant; quia non minus est bonum esse Patrem, quā sit bonum esse Filium, & è converso. Deinde retorquetur argum. quare scilicet sint tres relationes? Tres personæ? Nec sit absurdum, ut conveniat uni illius persona, & non conveniat alteri? Quando autem urget, ex eo Patrem non fore perfectum, quia aliquid illi deesset, nempe Filiatio, id non convincit; quia perfectum est, cui nihil deest ex debitis, Filiatio autem Paternitati non est debita.

INSTABIS 3. Ruiz, ergo saltem omnes tres perfectiones simul sumptæ dicunt aliquod majus & perfectius, quā una.

RESPONDETUR. Sicut ipsæ tres personæ in ratione personæ dicunt aliquid majus extensivè; ita & in præsentia: Æquatio tota, erit pene identificationem in ipsa essentia, fonte perfectionis. Concessa autem majoritate extensivâ, non est necesse concedere majoritatem in merito cultus; præcipuè, quia cum unaquæque involvat æquivalentiam perfectionis ad reliquas duas; hinc omnes tres non dicunt plus quā una; ad eum modum, quo si unus Imperialis æquivalet tribus florenis Polonicis; non plus habebunt tres illi, quā unus Imperialis.

Adfert

Adfert adhuc Ruiz auctoritatem Aristotelis, *Phys. c. 6. textu 63. totum & perfectum pro eodem sumit; consequenter si sunt tres relationes, simul tres perfectiones, eo ipso debent esse tres entitates integræ, consequenter extra illam entitatem, nihil esset accipere pertinet ad esse, & complementum ejusdem entitatis; tresque illæ relationes essent tres essentiaæ adæquatè diversæ; quod absurdum est, aliàs contra Athan. essent tres plenitudines Deitatis.*

RESPONDETUR esse in Deo tres entitates non pro essentia, & natura suppositabili acceptas, adeoque tres Deitates inferente: Sed esse tres entitates, hoc est tres personas, quæ non sunt nihil: Explicata est supra distinctio.

DIFFICULTAS III.

An detur Subsistentia absoluta.

Ad tres relativas subsistentias & personas, est principium Theologicum, utpote Aristotelis fidei: ceterum est controversia inter DD. Catholicos: An præter subsistentias relativas detur etiam subsistentia absoluta, communis omnibus tribus personis? Dari illam docent Antiquiores cum Scoto, simul etiam Recentiores, licet hanc sententiam variè explicant. Admittit Cajet. in Deo semisuppositam & incompletam personam. Suar. hic l. 4. c. 11. in 3. p. d. 11. q. 3. admittit cum hac distinctione, quod scilicet accipiendo subsistentiam pro eo, quod facit rem existere in se & per se, sic detur subsistentia absoluta; licet non detur subsistentia, accipiendo eam pro termino substantialiter reddente incommunicabilem naturam. Docet idem Guevara, Mol. & alii. Oppositum sentit Vasq. D. 15. Ruiz d. 34. Arriaga d. 51. S. 2. Martinon. d. 66. n. 19. Petavius de Trin. l. 4. c. 12.

DICENDUM EST. *Non dari in Deitate subsistentiam absolutam.*

PROBATUR I. Auctoritate.

1. Auctoritas sit negativa, quia ut advertit Petavius, unum esse subsistens in Trinitate, nemini unquam Patrum dixit.

2. Auctoritas est, ex locis quæ favent. Primus locus est Damasceni in epistola de Trifragio: *Unum est ipsarum communis una hypostasis, Deitas autem communis est trium hypostasium una existens.* Secundus locus est, Sophronii Patriarchæ in epistola Professionis recepta à sexta Synodo: *Neque est sciendum, quod Trinitas unus Deus cognoscatur, & subsistentia tres, & res persona, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus dicitur contractus, vel compositus, vel confusus, & in unam seipsum colligens subsistentiam, in unamque coiens non numerabilem personam, Sabellianorum ista est præteritis: Ubi ut vides negat tres subsistentias colligi in unam.*

3. Auctoritas est, quia PP. postquam agnoverunt subsistentiam seu hypostasim à substantia, seu usià differre, semper agnoverunt hypostasim seu subsistentiam idem esse cum persona, consequenter si detur communis subsistentia, dari etiam communem personam; quod negant oppositi. Assumptum prob. Damascenus L. de Decretis primæ Institutionis c. 1. & 2. *Hypostasis, id est, quod per se coheret, & proponit, id est persona, figura, proprium & individuum idem efficiunt.*

Theodoretus. *Subsistentia & persona, in nullo significatorum differunt nisi nomine.* Similia habet Justinus in edicto Fidei.

Mascentius in prima professione fidei docet, apud Synodum Chalcedonensem, id ipsum esse, *subsistentiam, quod & personam.*

Boëtius l. de duabus naturis: *Peritior, inquit, Græcia sermonum, hypostasim vocat individuum subsistentiam.* Et infra. *Persona est rationalis natura individua subsistentia.*

Sexta Synodus Actione 17. definit *unam personam & subsistentiam Christi Domini.* Ergo appareat hæc pro eodem sumi. Vide Ruiz sect. 3.

RESPONDEBIS. Hic damnari errorem Sabellianorum, qui Patris, & Filii, & Spiritus Sancti docebant unam esse non nisi subsistentiam & personam.

CONTRA EST. Quia principale quidem intentum, hoc erat Patrum; nihilominus verba allata, favent nobis, quia à nobis simpliciter accipiuntur; per Oppositos cum explicatione, de relativa subsistentia. Deinde, quia nullibi minerunt PP. quod subsistentia sub aliqua formalitate non idem supponat quod persona.

PROBATUR 2. ratione, quia & haberetur effectus formalis illius subsistentiæ, & non haberetur. Haberetur quidem, quia implicat esse formam in subiecto apto, & non habere effectum formalem: Non haberetur autem, quia hic effectus, non esset idem cum effectu personæ; aliàs redderet naturam incommunicabilem, sicut reddit persona: Non etiam præstaret aliquem alium effectum; Ergo: Quod autem non præstet ullum alium, ratio est; quia si præstaret aliquem, præstaret hunc, quem assignat Suar. nempe facere rem existere per se & in se: sed hunc non præstat, quod prob. quia independentem ab omni subsistentia, ex hoc ipso, quod natura substantialis sit, hoc ipso inquam per se existit; neque enim à subsistentia accipit quod sit substantia, adeoque quod sit per se: Neque item à subsistentia accipit existentiam, cum illi supponatur; prout enim condistinguitur natura illi subsistentiæ non est adhuc nihil; Ergo habet existentiam.

Neque dicas, quod est per se existere, hoc est, non esse accidens, id de se habere subsistentiam, sed non habere per se existentiam in quantum per se existere, dicit complementum existentiaæ

X 3

sub=

substantialis: Non inquam valet; natura enim creata, in ratione naturæ, dicit complementum suæ existentiae substantialis, in ratione existentiae substantialis, ergo &c. in divina natura independenter ab illa subsistentia, dicendum erit haberi complementum existentiae substantialis, quod ipsum ulterius in hoc fundatur, quia existentia naturæ divinæ integra & indivisibilis in ratione naturæ, habetur antecederet ad subsistentiam absolutam: Ergo antecederet ad illam habetur etiam illud complementum; integritas enim & complementum verbis differunt. Denique per se existentia substantiae importat aliquid prius, quam sit hoc, quod sit non accidens; nam negativa ratio præsupponit positivam. Porro illa formalitas est per se stantia, quæ habetur à natura, cui ipsi quid deest? Ne dicatur esse habens complementum suum substantiale.

PROBATUR 3. argumento Theologico, quia scilicet si concedatur subsistentia absoluta, evanida redderentur argumenta SS. contra Eutychen, qui ex eo quod facta sit illa unio in subsistentia verbi, concludunt, non esse factam cum natura; cum tamen detur medium, si scilicet fieret cum subsistentia illa communi.

Attendendo ad explicationem subsistentiae, quæ per nos est: Ipsa natura in quantum habet rationem totius, ad quod sequitur non habere rationem partis; non potest dici de natura in sua virtualitate spectatâ, quod habeat rationem partis; quia de facto identificat sibi ipsas subsistentias; per ordinem autem ad nostros conceptus independenter à personalitate, non habet rationem totius; sed non habet etiam rationem partis: Quia huius imperfectionis tribuendæ nullum est fundamentum, immo est fundamentum non tribuendæ, sed potius concipietur à nobis ut totalisfanda accessu (qui sit ex modo nostro concipiendi) ipsius personalitatis.

OBJICIT 1. Suarez loco cit. de Inc. Illud esse divinum, ut sic conceptum, est simpliciter & in genere entis infinite perfectum; Ergo includit in suo esse formali, & essentiali conceptu non solum existere, sed etiam modum in se & per se existendi. Ant. prob. quia ex vi illius esse, habet tota SS. Trinitas, ut quælibet persona, sit ens simpliciter ac infinite perfectum in tota latitudine entis; nam relationes ut sic, non addunt perfectionem simpliciter.

RESPONDETUR. Concedo quod illud esse divinum, includat in se per se existentiam, sed nego hanc esse aliquid aliud, præter constitutiva naturæ divinæ in esse naturæ substantialis, proportionatè ac humanitas Christi, habet etiam in se per se stantiam substantiæ humanæ in ratione substantiæ, non personæ.

OBJICITUR 2. Infinitas essendi competens naturæ divinæ independenter à personalitatibus, vel est infinitas simpliciter in tota latitudi-

ne & perfectione entis, vel non? Si hoc secundum est, convelleretur infinitas Dei; nam ex illo infinito secundum quid & relatione non fieret infinitum simpliciter: Relatio enim vel non addit perfectionem, vel non perfectionem simpliciter, consequenter nulla persona esset infinita, quod si illa natura est infinita simpliciter in tota latitudine, & perfectione entis, etiam in ratione substantiæ, non poterit jam concipi, ut aliquid incompletum.

RESPONDETUR. Independentem à personalitatibus naturam divinam esse infinitam in ratione substantiæ, dicitur; perfectitatem, ex qua sequitur oppositio accidentalitati, sed hæc per se stantia, habetur ab ipsa formalissimè substantiâ.

Retorqueri item potest argumentum; An substantia antecederet ad subsistentiam absolutam sit quid incompletum, an completum? Si completum, ad quid indigebit subsistentiâ absoluta: Si incompletum, cur eadem incompletio, non potest illi tribui, in priori rationis, ante personalitates? Quando autem Concilia doceant tres personas esse substantiam completam non intelligunt de completionem per subsistentiam aliquam absolutam, sed intelligunt formalitatem infinitatis essendi, cui nihil desit in genere essentiae.

Ad alias autem auctoritates solvendas

NOTO 1. quod res subsistant ex eo, quod per se existant, non quomodocunque, quia substantia ex conceptu substantiæ perfectitatem etiam importat, ut dictum est: Sed quia per se existunt, non in alio supposito: Hoc autem habetur non à subsistentia absoluta, sed à persona. Quando autem dicunt, naturam divinam secundum se esse subsistentem, hoc volunt significare, quod de essentia illius sit, & non ex accidenti terminatio per personam. Quando autem Hilarius dicit, quod à subsistentia habeatur perfecta unitas, nomine unitatis non intelligit unitatem transcendentalem, sed unitatem per incommunicationem alteri tanquam supposito; hæc autem incommunicabilitas, non habetur à subsistentia absoluta.

NOTO 2. Frequenter etiam nomine substantiæ unius, attributæ Deitati, intelligunt PP. lite de voce nondum tunc sopita, substantiam: Quamvis autem dicat Gregor. Nissenus præter supremam essentiam nihil verè subsistere, id interpretari possumus non de subsistentia absoluta, sed de relativis: vel fortè per ly subsistere intelligit solum titulum, & jus existendi in rerum natura quam etiâ explicationem innuit Amicus.

NOTO 3. Quando ex Græcis Conciliis citantur auctoritates, recurrendum esse ad fontes; nam etiam impressi citant nomen subsistentiæ, loco nominis: substantia.

OBJICIT 3. Idem. Huiusmodi per se existentia, pertinet ad summam perfectionem in-

entiam Entis, est perfectio simpliciter; Ergo includitur in conceptu Divinitatis, adeoque est quid absolutum.

RESPONDETUR. Hæc per se existentia, ut jam dictum est, habetur titulo solius substantiæ, & illius formalitatis, quæ fundat ne illud Ens, sit accidens, estque perfectio simpliciter & absolute, sed non acquilabilis ab aliqua substantia.

OBJICITUR 4. ex Amico. Hic Deus est communis Patri, Filio, & Spiritui S. sed hic Deus includitur substantiam; Ergo Deus secundum communem rationem Deitatis, includit substantiam. Major. prob. quia ly *hic Deus* prædicatur de omnibus & singulis personis. Minor autem prob. quia ly *hic Deus* importat Deitatem in habente; Deitas autem nequit haberi nisi à substantia.

RESPONDETUR. Ly *hic Deus* alio sensu dicitur de personis, alio de tota Trinitate, de singulis personis facit propositionem, ut ita dicam, formalem identicam; quia ex ipso subjecto accipit vim significandi & supponendi pro personis: atque ita cum dico, Pater est hic Deus, sensus est: Pater est persona Deitatis, seu terminat Deitatem: Quando autem prædicatur de tota Trinitate, non significatur per ly *hic Deus*, unitas personæ; sed significatur singularitas & unitas naturæ, ponendo rationem abstractam personæ, à particularibus tribus personis: immo dici simpliciter potest, quod illic agatur, (& ex acceptione humana supponatur) natura singularis Divina.

INSTABIS. Datur unus Deus, ergo & una numero substantia, quia ly *Deus* includit substantiam.

RESPONSUM jam est, nomine Dei venire illic ipsam naturam singularem Divinam, vel ad numerum naturam, quæ sit concretum cum personalitate abstracta. Immo si ly *Deus* supponit pro natura terminata substantia communis, absolute loquendo falsa esset hæc propositio: Deus generat; non enim talis natura ita terminata generat; quod advertit Arriaga.

OBJICITUR 5. Substantiæ relative personarum non sunt ex se sufficientes, ut per eas Divina natura completè subsistat; Ergo debet dari alia absoluta. Ant. prob. quia substantiæ relative immediate fundantur in actionibus notionalibus, ergo non possunt reddere immediate substantientes, nisi solos actus intelligendi & volendi.

RESPONDETUR. Secundum prædicta principia: Non in actibus notionalibus primò fundatur substantia relativa; sed in priori prædicto; qualis est in patre ratio secundi à se, quam sequitur actio notionalis. Ad vim autem metus termini attendendo, ratio terminabilis, & ratio terminantis ostendunt naturam ipsam terminari; fecunditatem autem à se, terminare, naturam ut ipsa origo per prius terminet natu-

ram, ut supposita terminatione, procedatur ad ipsas actiones notionales.

INSTABIS. Prius debet concipi natura personata, quam agat; sed ante operationes notionales non supponitur persona relativa. Ergo debet supponi absoluta.

RESPONDETUR. Neg. quod ante operationes notionales non supponatur persona relativa: nam supponitur terminata per formalitatem Originis, quæ est quid prius & relativum.

OBJICITUR 6. Auctor. Rhem. Conc. in quo negatur Catholico sensu posse negari, quin Divinitas sit Deus; posset autem negari, si non haberetur communis substantia.

RESPONDETUR. Concilium illic excludere contra Porretanum vel distinctionem realem, vel alietatem ex natura rei, nec plus intendere.

QUESTIO II.

De Processionibus Divinis.

PRÆMITTO 1. *Dari in Divinis veras, & reales processionis.* Tum, quia id habetur in Evangelio; dicit enim Christus D. de se Joan. 8. *Ego ex Deo processi.* Et Joan. 15. *Spiritus veritatis, qui à Patre procedit.* Tum, quia si non datur processio, non datur procedens, & à quo proceditur: Si autem hoc non datur, tollitur Trinitas; quia illa ex ratione producentis, & producti confurgit; & si non datur Trinitas, ergo summum bonum non est sui communicativum omni possibili modo; nam talis modus communicandi est possibilis; & tamen per te non datur. Tum, quia datur in Divinis pater, & filius, ergo debet dari & generatio: Si enim non generat, qui pater est? & si non generatur, qui est filius? Si autem datur in Divinis generatio, ergo datur processio: impossibile enim est dari inferius, & non dari superius; sicut impossibile est dari speciem, & non dari genus, generatio autem, est quid inferius processionem. Et hæc suadent processionem in Divinis supposita fide: nam illa non supposita, nulla datur demonstratio de Trinitate: nam vel esset à priori, & hoc non; quia nulla datur causa Trinitatis, nec habetur ulla superior ratio, quæ nobis extra lumen fidei appareat; à posteriori non etiam ulla datur demonstratio, quia nullus est effectus, qui pendeat à Trinitate sub formalitate Trinitatis.

PRÆMITTO 2. *Has Processiones debere esse immanentes.* Ratio, quia supposita fide hæc Processiones pro termino habent Deum; verus autem Deus non potest esse extra Deum; alias tolleretur consubstantialitas, & unitas Deitatis: unde rectè monet S. Thom. hanc processionem non esse accipiendam secundum modum infimarum creaturarum, quæ in exterius agent, agunt.

PRÆMITTO 3. *Duas esse tantum has Processiones in Divinis.* Ratio, quia illas impossibile est